

ZÁKLADNÁ ŠKOLA S MATERSKOU ŠKOLOU
Pavlovce nad Uhom

PLÁN PRÁCE

v projekte

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

Školský rok
2025/2026

Koordinátor
Mgr. Peter Králik

Planéta Zem, jedinečná vo vesmíre, poskytuje podmienky pre život všetkých živých organizmov. Vytvára prostredie, v ktorom organizmy žijú podľa prírodných zákonov. Mladá generácia ľudí rozhodne o tom, či sa život na Zemi bude uberať smerom k rozvoju alebo zániku. Preto je potrebné, aby si žiaci osvojili základ ekológie, poznali globálne ekologické problémy, ich príčiny, následky a možnosti ich riešenia. Mohutný strom, ktorý rastie celý ľudský život i niekoľko generácií ľudí sa dá dnes zničiť za niekoľko sekúnd. Práve tieto a podobné javy súčasnej doby viedli k nevyhnutnej potrebe zavádzať na našich školách environmentálnu výchovu.

Environmentálna výchova je súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu na škole, súčasťou časovo-tematických plánov jednotlivých učebných predmetov so zameraním na ochranu a zlepšenie stavu životného prostredia v ktorom žijeme. Pôsobí na myslenie človeka a mení jeho postoje k tomu, aby si každý uvedomil svoju zodpovednosť za stav životného prostredia. Je prostriedkom ako zapojiť žiakov do skutočnej ekológie, je súčasťou života, dňa, mesiaca, roka.....

Vychádza z troch základných princípov:

- A) **učiť žiakov o ŽP** – získané vedomosti pomáhajú rozvíjať vnímavosť žiakov a uvedomovať si problémy ŽP miestneho, regionálneho, národného alebo globálneho významu
- B) **vychovávať žiakov prostredníctvom ŽP** – rozvíjať zručnosti žiakov, ktoré umožňujú riešiť problémy a rozhodovať na základe získaných skúseností zo ŽP školy a jej širšieho okolia
- C) **vychovávať žiakov pre ŽP** – rozvíjať pozitívne hodnoty a postoje žiakov, viesť ich k priamej účasti na ochrane a zveľaďovaní ŽP

Ciele environmentálnej výchovy:

- Uvedomiť si vzájomnú závislosť ekonomickej, sociálnej, politickej a ekologickej sféry ako v meste, tak i na vidieku
- Získať poznatky, zručnosti, postoje a hodnoty potrebné na ochranu a zlepšenie životného prostredia
- Vytvárať a meniť správanie jednotlivcov, skupín a spoločnosti, ktorého cieľom je zlepšiť stav životného prostredia

Požadovanú úroveň vedomosti z oblasti environmentálnej výchovy žiaci prezentujú (adekvátne k vekovým osobitostiam) tak, že poznajú a chápu:

- prírodné javy a deje v životnom prostredí
- zásahy ľudskej činnosti do životného prostredia
- rozdielne typy životného prostredia
- globálne problémy ľudstva
- závislosť ľudského života a živobytia od životného prostredia
- dôsledky rozhodnutí a činností ľudí v minulosti na súčasný stav životného prostredia
- konflikty, ktoré môžu vzniknúť na základe environmentálnych problémov
- vzájomnú závislosť jednotlivcov, skupín, národov od životného prostredia
- význam efektívnej ochrany a trvalo udržateľného stavu životného prostredia
- lokálne, národné a medzinárodné opatrenia na ochranu a využívanie životného prostredia

Úlohy environmentálnej výchovy zacielené na rozvoj zručností žiakov sa týkajú týchto oblastí:

- komunikatívne zručnosti – vyjadriť vlastný názor na ŽP ústnou, písomnou a dramatickou formou, zrozumiteľne a výstižne argumentovať

- numerické zručnosti – zhromažďovať, triediť, analyzovať údaje, interpretovať štatistické údaje o ŽP
- študijné zručnosti – získavať, analyzovať, interpretovať a hodnotiť informácie o ŽP z rozličných zdrojov, plánovať a organizovať aktivity alebo projekty, týkajúce sa ŽP
- zručnosti na riešenie problémov – identifikovať príčiny a následky environmentálnych problémov, formovať správny názor a úsudok na jednotlivé environmentálne problémy a ich riešenie
- sociálne zručnosti – pracovať kooperatívne, v skupinách, vypočuť iných
- technické zručnosti – zaznamenávať informácie o ŽP do počítačovej databázy, následná tvorivá práca s databázou a vybranými programami

Ochrana a zlepšovanie ŽP vyžadujú utvárať, formovať a pestovať v žiakoch tieto postoje a kvality osobnosti:

- vážiť si životné prostredie
- starať sa o živé organizmy
- rešpektovať aj názory iných
- chápať význam racionálnych argumentov, dôkazov
- tolerancia a otvorené zmýšľanie
- otvorenosť novým myšlienkam

Obsah environmentálnej výchovy umožňuje chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznávania ekologických procesov, ktorými sa riadi život na Zemi, geomorfologických a klimatických podmienok, ovplyvňujúcich činnosť ľudí a ďalších živých organizmov. Dôležité je aj pochopenie sociálnych a kultúrnych vplyvov, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu.

Obsah ENV je spojený s obsahom vzdelávania v týchto témach učiva:

- Zachovanie biodiverzity – rozmanitosti života na našej planéte
- Odlesňovanie
- Erózia pôdy
- Racionálne využívanie prírodných zdrojov
- Znečisťovanie ovzdušia, vody, pôdy
- Úbytok ozónovej vrstvy
- Kyslý dážď
- Skleníkový efekt
- Spotreba energie
- Odpad
- Urbanizácia
- Populačná explózia

Uplatňovanie environmentálnych princípov v jednotlivých predmetoch

Prierezová téma	Environmentálna výchova
Predmet	Prvouka
Ročník	1.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Rastliny	Význam lesa pre človeka
Neživá príroda a skúmanie prírodných javov	Voda, význam vody, vodné zdroje Prírodné zdroje – teplo (Slnko)
Ročník	2.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Rastliny	Zložky životného prostredia – ovzdušie, voda, pôda
Neživá príroda a skúmanie prírodných javov	Zložky životného prostredia Pôda – význam, znečisťovanie Voda – význam Ovzdušie – význam Príroda a kultúra nášho okolia a jej ochrana
Voda	Hospodárenie s vodou. Význam vody. Kolobeh vody. Ochrana jej čistoty, ohrozovanie vôd. Pitná voda u nás a vo svete. Čistenie odpadových vôd.
Rastliny polí a lúk	Pole- význam. Hospodárenie na poli. Zmeny krajiny vplyvom činnosti človeka.
Teplo a teplota	Obnoviteľné prírodné zdroje. Neobnoviteľné prírodné zdroje Využívanie alternatívnych zdrojov energie. Racionálne využívanie prírodných zdrojov.
Predmet	Prírodoveda
Ročník	3.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Rastliny a huby	Význam lesa pre človeka
Človek	Pitná voda
Neživá príroda a skúmanie prírodných javov	Ovzdušie – význam Voda – kolobeh vody v prírode Prírodné zdroje – teplo (Slnko)
Ročník	4.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Prírodné spoločenstvá	Les – vzájomné vzťahy v ekosystéme Pole – význam pre človeka, obrábanie Voda – význam vody pre život Zachovanie biodiverzity – biologická rovnováha
Vesmír	Racionálne využívanie prírodných zdrojov vo vzťahu k udržateľnému rozvoju.
Predmet	Vlastiveda
Ročník	3.

Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Moja obec	Ochrana prírody a krajiny. Ľudské sídlo – mesto, dedina, jeho funkcia a vzťah k okoliu. Ľudské sídlo, dedina, aplikácia na miestne podmienky.
Ročník	4.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Slovensko	Urbanizácia. Ľudské sídla. Ochrana prírody a krajiny , les, pole, vodné zdroje. Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok (UNESCO)
Predmet	Pracovné vyučovanie
Ročník	3.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Tvorivé využitie technických materiálov	Odpady a spôsoby hospodárenia s odpadmi
Základy konštruovania	Doprava a životné prostredie, dopravné prostriedky
Ročník	4.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Tvorivé využitie technických materiálov	Obnoviteľné prírodné zdroje.
Základy konštruovania	Význam alternatívnych zdrojov energie.
Stravovanie a príprava jedál	Obnoviteľné prírodné zdroje.
Ľudové tradície a remeslá	Ľudské sídla.
Predmet	KURZ: Environmentálna výchova
Ročník	1.
Tematický celok prierezovej témy	Obsah prierezovej témy
Les	Vzájomné vzťahy v ekosystéme lesa
Náš životný štýl	Spotreba vecí, odpady, vplyv na prostredie
Odpady a spôsoby hospodárenia s odpadmi	Odpady a príroda, druhy odpadu, triedenie odpadu

Priezová téma	Environmentálna výchova
Predmet	Geografia
Ročník	5.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Planéta Zem	Alternatívne zdroje energie More, význam pre biosféru
Zobrazovanie Zeme	Vzťah človeka k prostrediu
Cestujeme po Zemi	Ochrana vôd a ich význam Ovzdušie, význam pre život na Zemi Miznutie tropických dažďových pralesov Globálne problémy, otepľovanie Ochrana lesov Ľudské sídlo Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok
Ročník	6.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Ázia	Ochrana prírody a krajiny Rozmanitosť vplyvov prostredia na zdravie Ochrana vôd Prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana
Afrika	Ochrana prírody a krajiny Rozmanitosť vplyvov prostredia na zdravie Zložky ŽP, voda Prírodné zdroje Ľudské aktivity a problémy ŽP
Ročník	7.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Európa	Ochrana prírody a krajiny Rozmanitosť vplyvov prostredia na zdravie Zložky ŽP, ochrana vôd Vzťah človeka k prostrediu Ľudské aktivity a problémy ŽP Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok
Ročník	8.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Slovensko	Ochrana prírody a krajiny Zložky ŽP, ochrana vôd, erózia pôdy a jej ochrana Vzťah človeka k prostrediu Ľudské aktivity a problémy ŽP – priemysel, poľnohospodárstvo, doprava a životné prostredie Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok
Ročník	9.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Slovensko naša vlasť	Ochrana prírody a krajiny Zložky ŽP, ochrana vôd, erózia pôdy a jej ochrana Vzťah človeka k prostrediu Ľudské aktivity a problémy ŽP – priemysel, poľnohospodárstvo, doprava a životné prostredie Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok

Prierezová téma	Environmentálna výchova
Predmet	Biológia
Ročník	5.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Príroda a život	Vzťah človeka k prírode Naše mesto, obec Prostredie a zdravie
Život v lese	Ochrana prírody a krajiny – Les
Život vo vode a na brehu	Zložky životného prostredia - voda
Život na poliach a lúkach	Vzťah človeka k prostrediu – Naše mesto, obec
Ročník	8.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Téma	
Neživá príroda a jej poznávanie	Prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana
Geologické procesy	Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok
Podmienky života a vzťahy organizmov	Vzťah človeka k prostrediu
Ročník	9.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Životné prostredie organizmov a človeka	Ochrana prírody a kultúrnych pamiatok Lokálne a globálne ekologické problémy

Prierezová téma	Environmentálna výchova
Predmet	Chémia
Ročník	7.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Téma	
Premeny látok	Zdroje znečistenia
Premeny látok	Obnoviteľné a neobnoviteľné prírodné zdroje Využívanie alternatívnych zdrojov energie
Ročník	8.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Chemické prvky	Ovzdušie, zdroje znečistenia
Chemické zlúčeniny	Voda, význam vody
Chemické reakcie	Voda, ochrana jej čistoty.
Ročník	9.
Tematický celok	Obsah prierezovej témy
Organické látky	Neobnoviteľné prírodné zdroje Recyklovanie odpadu Ovzdušie, zdroje znečistenia

VÝTVARNÁ VÝCHOVA / VÝTVARNÉ SPRACOVANIE MATERIÁLOV

Environmentálna výchova sa vo výtvarnej výchove najviac uplatňuje v tematických prácach, pri ktorých žiaci sledujú prírodu, hľadajú a objavujú jej zákonitosti. Riadený rozhovor je vhodnou formou na výmenu názorov na ekologické problémy, životný štýl a pod. Odovzdávaním použitých výkresov do zberu sa žiaci priamo zapájajú do ochrany životného prostredia.

HUDOBNÁ VÝCHOVA / VÝCHOVA UMENÍM

Láska k prírode a jej krásam sa veľmi pekne dá vstiepať prostredníctvom piesne a hudby – či už tvorby alebo interpretácie. Ľudové piesne, ktoré sa šíria z pokolenia na pokolenie, odrážajú spätosť človeka s prírodou, vzťah k hodnotám, ktoré nestrácajú na cene. Prostredníctvom hudby sa môžu žiaci oboznamovať s kultúrou a životom iných národov. Moderné piesne využívajú interpreti na vyjadrenie svojho postoja a názoru na aktuálne páľčivé problémy: devastáciu prírody, globálne znečisťovanie životného prostredia, boj proti jadrovej energii apod.

TECHNIKA / TVORBA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V rámci týchto predmetov sa žiaci starajú o kvety v triedach, pred budovou školy, o kútik živej prírody vo vestibule a v átriu, čím priamo prispievajú k estetizácii prostredia, v ktorom trávajú podstatnú časť dňa. Vzťah k prírode a živým organizmom si upevňujú aj prácou na školskom pozemku a v skleníku. Na technickej zložke žiaci spoznávajú rôzne materiály, učia sa, ako ovplyvňujú životné prostredie, z odpadových materiálov zhotovujú výrobky. Sú vedení k šetrnému zaobchádzaniu so zariadením školy.

Trvalé úlohy environmentálnej výchovy

Environmentálnou výchovou sa má docieľať, aby sa žiaci priamo podieľali na ochrane životného prostredia, vedeli posúdiť a rozlíšiť, čo je prospešné a čo škodlivé pre prostredie, v ktorom žijú, konali zodpovedne, uvedomele a aby si pozitívne žiaduce návyky uchovali a preniesli do dospelosti. Ich terajší vzťah k životnému prostrediu ovplyvní kvalitu života každého z nich.

Výchova k ochrane životného prostredia v škole sa týka najmä týchto oblastí:

- úspora materiálov a energie (osvetlenie, vykurovanie, vetranie)
- šetrné zaobchádzanie so školskými potrebami a zariadením
- čistota tried a ďalších miestností – spotreba vody
- čistota a zveľaďovanie najbližšieho okolia – výsadba stromov, stavenie búdok pre vtákov, staranie sa o kvety
- triedenie odpadu a zber druhotných surovín
- starostlivosť o živé organizmy

Enviro tím

Enviro tím sa zameriava na organizovanie a realizovanie environmentálnych aktivít, ktoré podporujú ekologické povedomie a udržateľné správanie. Tím koordinuje projekty ako separácia odpadu, šetrenie energií či výsadba rastlín, a aktívne zapája žiakov do aktivít, ktoré prispievajú k ochrane prírody.

Návrh aktivít do plánu práce projektu environmentálnej výchovy

Mesiac	Názov	Zodpovedný
OKTÓBER	Moje obľúbené zvieratko (04.10. Svetový deň zvierat) – akcia pre I. oddelenie ŠKD	Koordinátor ENV
NOVEMBER	Recykláčik – akcia pre II. oddelenie ŠKD	Koordinátor ENV
	Ekohračka – súťaž pre žiakov ZŠ	Koordinátor ENV
JANUÁR	Zvieratká v zime – akcia pre I. oddelenie ŠKD	Koordinátor ENV
MAREC	Deň vody – rozhlasová relácia (22.marec)	Koordinátor ENV
	Voda vo všetkých jej podobách (enviroaktivity o vode) – akcia pre II. stupeň	Koordinátor ENV
APRÍL	Exkurzia – Národná prírodná rezervácia - Senianske rybníky	Koordinátor ENV
	Deň Zeme – akcia pre žiakov II. Stupňa ZŠ	Koordinátor ENV
	Deň Zeme – rozhlasová relácia (22.apríl)	Koordinátor ENV
MÁJ	Exkurzia – čistička odpadových vôd Pavlovce nad Uhom	Koordinátor ENV
	Európsky deň parkov – vychádzka	
JÚN	Svetový deň životného prostredia – rozhlasová relácia (5.jún)	Koordinátor ENV

Plán práce v projekte Environmentálna výchova na školský rok 2025/2026 bol prerokovaný a schválený riaditeľom školy dňa 30.9.2025.